

Ett utvidgat skydd mot åldersdiskriminering (SOU 2010:60)

Sammanfattning

Inspektionen för Socialförsäkringen (ISF) ifrågasätter om de åldersgränser i socialförsäkringen som bygger på en pensionsålder vid 65 år bör anses omfattas av det generella undantaget för en befogad särbehandling inom socialförsäkringen på grund av ålder.

ISF saknar vidare en kartläggning av eventuella åldersgränser inom olika avtalsbestämda förmåner, som t.ex. tjänstepensioner.

ISF anser även att den konsekvensanalys av lämnade förslag som redovisats har brister.

Åldersdiskriminering inom socialförsäkringsområdet

5.5.3 Överväganden och förslag

Behov av undantag

ISF instämmer i att åldersgränser i socialförsäkringen kan vara nödvändiga för att avgränsa olika förmåner från varandra, eftersom förmånerna är menade för olika delar i livet. Samtidigt finns en risk med åldersgränser, eftersom de speglar åldersnormer som till vissa delar kan ha blivit förlegade.

Dagens pensionssystem innebär en ökad flexibilitet vid valet av pensioneringstidpunkt, och det finns inte längre en normal pensionsålder på samma sätt som förr vid 65 år. Frågorna om var en övre åldersgräns för det yrkesverksamma livet ska ligga, och därmed vid vilken ålder man ska avgränsa olika förmåner från varandra, är inte enkel att besvara.

En ökande grupp äldre väljer att arbeta längre. Exempelvis framgår det av Sociala rådets rapport Vem arbetar efter 65 års ålder? En statistisk analys (SOU 2010:85) att ett starkt ökande antal personer i åldersgruppen 65-74 år förvärvsarbetar. Även som andel av populationen ökar denna grupp. Många förmåner i socialförsäkringssystemet bygger fortfarande på 65-årsdagen som typisk pensionstidpunkt och åldersgränserna har inte följt

med ändringen av rätten att behålla sin anställning fram till 67 års ålder som gäller idag.

Utredningen finner inte skäl att rikta kritik mot dessa regler. ISF ställer sig frågande till det statiska synsätt på pensioneringstidpunkten som utredningen ger uttryck för, detta inte minst med tanke på rätten att kvarstå i anställning till 67 års ålder. I motsats till utredningen anser ISF att berättigad kritik kan riktas mot de övre åldersgränserna beträffande flera socialförsäkringsförmåner. Det gäller t.ex. sjukersättning, rehabiliteringsersättning och sjukpenning. ISF ifrågasätter om dessa åldersgränser bör anses omfattas av det generella undantaget för en befogad särbehandling inom socialförsäkringen på grund av ålder.

Utredningens allmänna resonemang (s. 76-77) om att många åldersgränser, av vilka utredningen speciellt nämner de inom socialförsäkringen, är direkt relaterade till statsfinansiella budgetprioriteringar, är enligt ISF:s mening i sig inte ett tillräckligt argument för att åldersgränserna ska omfattas av det generella undantaget för en befogad särbehandling på grund av ålder.

Vidare noterar ISF att utredningen inte har kartlagt eventuella åldersgränser inom olika avtalsbestämda förmåner, som t.ex. tjänstepensioner. Detta är ett problem eftersom lagstiftade åldersgränser i den allmänna socialförsäkringen oftast blir normerande för utvecklingen inom de avtalsbestämda ersättningarna.

6 Konsekvensanalys

ISF anser att den konsekvensanalys av lämnade förslag som redovisats har brister. Det är t.ex. troligt att en aktör som bedriver verksamhet inom seniorboenden kan drabbas av ökande ekonomiska kostnader och åligganden genom förslaget, eftersom utredningen har bedömt att gränser för en högsta ålder då personer får flytta in i seniorboende är diskriminerande. Detta är svårt att förlika med utredningens snabba slutsats om att de ekonomiska konsekvenserna av förslaget kan antas bli begränsade (s. 252).

I detta ärende har generaldirektör Per Molander beslutat. Daniel Hallberg har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har också chefsjurist Catarina Eklundh-Ahlgren deltagit.

Per Molander
Generaldirektör

Daniel Hallberg
Föredragande